

Οὐχί, κύριοι· ὥς καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ εἶπω, δὲν εἶνε, οὔτε πρέπει νὰ ᾔηνε τρωγῶλια καὶ ἐπιδόρπια δι' ἡμᾶς ὁ περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ποιήσεως λόγος· ἄρτος δὲ μᾶλλον ἐπιούσιος διὰ τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρέπει νὰ ἀνομολογῇται καὶ νὰ κηρύσσεται ἢ ἐπ' αὐτῆς ἐνδελεχῆς μελέτῃ. Καὶ σήμερον μάλιστα, ὅτε εἰπὲρ ποτε ἀνάγκην ἔχομεν νὰ ἀναστομώσωμεν τὰς καρδίαις ἡμῶν ἐν αὐτῷ τῷ καθαρῷ νόματι τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, ὅτε αἱ ψυχαὶ ἡμῶν, περικυπτόμεναι τὰς πτέρυγας ὑπὸ ψαλίδος βαρείας, ἀνάγκην ἔχουσι νὰ μετεωρισθῶσιν εἰς αἰθέρα καθαρώτερον, δυνάμεις ἐκείθεν ἀντλοῦσιν καὶ ἐλπίδας καὶ παρηγορίαν, ἔστω ἡμῖν, οὐχὶ μόνον εὐχρηστον ὁδοῦ πάρεργον ἀλλ' ἔργον ἀληθές καὶ ἀσχόλημα ἀδιάλειπτον ἢ ἀναπόλησις τοῦ βίου ἐκείνου τοῦ ἐθνικοῦ, ἐν οἵαδῃποτε αὐτοῦ, ἐκδηλώσει, καὶ μάλιστα τῇ ποιητικῇ, τῇ ἀγνωστάτῃ πασῶν· ἔστω ἡμῖν ἡ ἱερὰ αὕτη θεωρία οἶονεὶ προκύνημα, οἶονεὶ ἀόρατος τις Κρανίου τόπος.

Διότι, κύριοι, μὴ λησμονῶμεν τοῦτο· ἐορτάζομεν μεθαύριον τὴν 25 Μαρτίου· ἀλλὰ προχθὲς μόλις ἐορτάσαμεν τὴν 19.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΤΟΡΚΟΥΑΤΟΥ ΤΑΣΣΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΗ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ *

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΤΥΠΑΛΛΟΥ

ΔΣΜΑ Γ'

- 1 Μὲ ταῖς δροσιαῖς ἐπρόδαινε ἡ αὐγὴ χαριτωμένη
Μὲ μύρια τῆς παράδεισος λουλούδια στολισμένη,
Ὅταν μὲς' τὸ στρατόπεδον ἔπ' ἀγρυπνο ἐτοιμαζόσουν
Βοή καὶ ἁρμάτων ταραχὴ γύρω παντοῦ ἀπλωνόσαν·
Καὶ μόλις ὅλο τῆς αὐγῆς ἐφάνηκε τ' ἀστέρι
Ἡ σάλπιγγες χαρούμενές ἀντήχησαν ἔς τ' αἴρι.
- 2 Ὁ πολεμάρχος μὲ γλυκοῦς τρόπους τοὺς ὁδηγᾷ,
Πότε τοὺς βάνει χαλινὸ πότε τοὺς ἀκολουθεῖ·
Ἔργον πλεῖον δύσκολον, παρὰ κἄνεις νὰ σταματήσῃ
Τὸ κύμα ποῦ σηκώνεται τὸ βοᾶχο νὰ κτυπήσῃ,
Ἡ ἔς τὸν βορεῖά γ' ἀντισταθῇ ποῦ τὰ βουνὰ κλονίζει
Καὶ τὰ καράβια σύσσωμα ἔς τὴν θάλασσαν βυθίζει.

* Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Σολλόγῳ τὴν 18 Φεβρουαρίου 1877.

Δέν θέλει τὴν ὁλόθερμην ὁρμή τους νὰ βαστάξῃ,
 Ἄλλ' ἐνωμένοι νὰ προβοῦν καὶ μὲ πολέμια τάξι.

- 3 Ἐχει καθένας τοὺς φτερά 'ς τὰ πόδια, 'ς τὴν καρδίαν.
 Τὸν κόπο δὲν αἰσθάνονται κ' ἐμπρὸς πετοῦν μὲ βίαν
 Κη' ὅταν μὲ ἀκτῖνες φλογεραῖς ὁ ἥλιος ἀνεβαίνει,
 Καὶ τοὺς ἀγροὺς ἀνέδωντας χόρτα καὶ ἀνθούς ξεραίνει,
 Ἴδου τὴν Ἱερουσαλήμ ξανοίγουν ἐμπροστὰ τους,
 Ἴδου 'ς τὴν Ἱερουσαλήμ στρέφουν τὰ βλέμματά τους,
 Τὴν χαίρετοῦν ὁλόχαροι, μὲ πόθο τὴν κυττάζουν
 Καὶ μύρια στόματα μὲ μιᾶς κ' Ἱερουσαλήμ φωνάζουν.
- 4 Ἔτσι κ' οἱ ναύταις ποῦ στερηθεῖς ἀγνώριστες γυρέβουν
 Καὶ μέσσα 'ς ἄγρια σκοτεινὰ πέλαγα ταξιδεύουν
 Παλαίβοντες μὲ τὸ βορρῆ καὶ τὴν θαλασσοζύχλη,
 Ἄν ξάφνου ὁ τόπος ποῦ ζητοῦν ἀγνάντια τοὺς προβάλῃ,
 Τὸν χαίρετοῦν, ὅλοι 'ς αὐτὸν μὲ τὴν καρδίαν πετιῶνται,
 Καὶ πλέον ταῖς ἔρημαῖς νυκτικαῖς, τοὺς κόπους δὲ θυμῶνται.

- 5 Ἄλλ' ἡ χαρὰ ποῦ ἔλαμψε 'ς τῶν Χριστιανῶν τὰ στήθε,
 Ἀγάλλ' ἀγέλια ἐσδύστηκε κη' ἄλλο αἶσθημα ἐγεννήθη,
 Ἀγάπης, φόβου, σεβασμοῦ ποῦ ταῖς καρδιαῖς νικάει
 Καὶ πλέον κάνεις τὰ βλέμματα νὰ ὑψώσῃ δὲν τολμάει
 Ὅπου γιὰ μᾶς ἓνας Θεὸς ἔγινε μέγα θῦμα
 Κ' ἐθάφτη καὶ ὁλοζώντανος εὐγῆκε ἀπὸ τὸ μνήμα.
- 6 Στεναγμοὶ, λόγια θλιβερά καὶ παραπονεμένα,
 Σημεῖα χρεῖς, καὶ δέησες, καὶ δάκρυα πικραμένα
 Γύρω παντοῦ σηκώνονται καὶ δυνάτ' αὐτοῖς βουίζουν,
 Σὰν ὅταν μέσσα 'ς τὰ κλαδιά οἱ ἀνεμοὶ σφυρίζουν,
 Ἢ ὅταν βράχους κ' ἔρημαῖς ἀερογικλιχίς κτυπάει
 Ἢ θάλασσα καὶ ἀφρίζοντας βραχνόφωνα βογκάει.
- 7 Τυμνοὶ τὰ πόδια προχωροῦν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
 Τὰ ὁλόχρυσά στολίσματα ἔγχανουν ἀπ' τὸ κεφάλι,
 Καὶ ἀπ' ταῖς καρδίαις τ' ἀκάθαρτα πάθη ποῦ ταῖς μολύβουν,
 Ταῖς ἀμαρτίαις ὁμολογοῦν καὶ δάκρυα πικρὰ χύνουν:

- 8 «Τὸ χῶμα ποῦ τὸ αἷμά σου ἔδρεξε νὰ φιλήσω
 Χριστέ μου καὶ μὲ κλάματα θερμὰ νὰ τὸ ποτίσω!
 Τί στέλεις παγωμένη μου καρδιά, καὶ σεῖς τί ἀργεῖτε
 Μάτια μου κακορροίζικα δύο βρύσες νὰ γενῆτε;
 Συντρίψου ἀχάριστη καρδιά 'ς τὸ κρῖμα βυθισμένη,
 Ἢ κλάψα ἀπαρηγόρητη κ' αἰώνια σὲ προσμένει!»

- 9 Ἄλλ' ὁ σκοπὸς ὅπου ψηλὰ βρισκόμενος ἐθώρει
 Κ' ἐξάνοιγε ταῖς λαγκαθιαῖς τριγύρου καὶ τὰ ὄρη

- Βλέπει μακριάθε φοβερή μαυρίλλα νά σηκώνη
 Σά σύγνεφο ποῦ μέσα του φωτιάς καί λαμπρές χώνει·
 "Επειτα τ' ἄρματα θωρεῖ ὅπου τὸ φῶς φλογίζει,
 Καί τέλος ἀμετρούς πεζοῦς κ' ἄλογα ξεχωρίζει·
 10 Κ' εὐθὺς φωνάζει: «'Ασπρόνεται πολλή μαυρίλλα πέρα,
 "Ω, πῶς ἀπλώνεται γοργὰ καί λάμπει 'ς τὸν ἀέρα!
 Νὰ, μᾶς ἐπλάκωσαν ἐχθροί, φθάνουν. Ἐτοιμασθῆτε,
 'Αδράξετ' ὅλοι τ' ἄρματα, 'ς τοὺς τοίχους ἀναβῆτε!»
 Σέρνει βαρύτερη φωνή καί λέει. «Καὶρὸς δὲ μένει,
 Συμμαζωχθῆτε γλίσωρα, τρέξετε ἀρματωμένοι.
 Νὰ ἐφθάσαν· ὁ κορινκιτὸς ἀπλώνει, πλησιάζει
 Καί σὺν κατόχνη προμερὴ τὸν οὐρανὸν σκεπάζει!»
 11 Γέροι, γυναῖκες, καί παιδιὰ ποῦ δύναι δέν ἔχουν,
 Για νὰ σωθοῦν ὁλότρεμοι μέσ' τὰ τζαμιά τους τρέχουν·
 Οἱ ἄνδρες ὅλοι τ' ἄρματα φουκτώνουν, καί πηγαίνουν
 Πολλοὶ 'ς ταῖς πύλαις, καί πολλοὶ 'ς τοὺς τοίχους ἀναβάνουν.
 Ὁ βασιλεὺς ἀκούραστος τρέχει παντοῦ, θαρρύνει
 Πολεμιστάδες καί ἀρχηγούς, ταῖς προσταγαῖς του δίνει,
 Καί ἀφοῦ τὰ πάντα ἐπρόβλεψε σὲ ψηλὸν πύργον ἀνέβη
 Ποῦ σὲ δύο πύλεις μεταξὺ τῇ χώρᾳ προστατεύει,
 12 "Οθεν, 'ς τὴ μέση τοῦ στρατοῦ ἔρισκόμενος ἐθώρει
 Ἀπὸ μακριὰ ταῖς λαγκαδιὰς, τὰ πλάγια καί τὰ ὄρη.
 Τὴν Ἑρμινίαν ἐκεῖ κλεῖ, τὴν εὐμορφη Ἑρμινία.
 Ἀφοῦ τὴν Ἀντιόχεια, δικὴ της βασιλεία
 Τῶν Χριστιανῶν ἐνίκησαν τ' ἄρματα, καί 'ς τὴ μάχη
 Ἔχασε τὸν πατέρα της κ' ἔμεινε αὐτὴ μονάχη,
 Τὴν ὀρφανούλα ὁ βασιλεὺς ἐπῆρε 'ς τὴν αὐλή του,
 Μὲ ἀγάπη τὴν ἀνάθρεψε, τὴν εἶχε σὺν παιδί του.
 13 Εὐγῆκε ὥστόσο ἡ φοβερὴ Κλορίνθα ν' ἀπαντήσῃ
 Τοὺς Χριστιανούς ποῦ ἐσίμωναν, τὸν πόλεμον ν' ἀρχίσῃ·
 Ἐμπρὸς ἀπ' ὅλους ἔτρεχε, κ' ὁ Ἀρχάντης εἰς μία χῶσι
 Κρυμμένος ἦτον, ἕτοιμος βοήθεια νὰ τῆς δώσῃ.
 Ἡ κόρη ἀνάβει ταῖς καρδικὰς ὅλων ὁλόγυρά της
 Μὲ γενναίους λόγους, καί μ' αὐτὴ τὴν ἀφοῶν θωρακ της.
 Τοὺς λέει «Μὲ κτορθώματα ἀνήκουστης ἀνδρείας
 Πρέπει νὰ θεμελιώσωμε τὴν τύχη τῆς Ἀσίας.»
 14 Κ' ἐνῶ μιλεῖ, ἀγνάντια της, ὅχι μακριὰ ξανοίγει
 Μεγάλον τάγμα Χριστιανῶν ποῦ εὐγῆκε 'ς τὸ κυνήγι.
 Ἀπὸ τὰ πλούσια ἐγύριζε πιμωτινὰ λιβάδια
 Εἰς τὸν στρατὸν γεννήματα φέρνοντας καί κοπάδια.

- Ρίχνεται ἡ κόρη ἐπάνω τους, καὶ κατ' αὐτῆς ὀρμάει
 Ὁ στρατηγὸς τους, ποῦ θωρεῖ πόσον αὐτὴ τολμάει.
 Γάρδος καλεῖται, φρόνους πολεμιστῆς ἐγίνη,
 Ἀλλὰ δὲν ἔχει δύναμι ν' ἀντισταθῇ ἔς ἐκείνη,
 15 Καὶ μὲ τὰ πρῶτα κτύπημα κάτου ἔπεσε ἔς τὸ χῶμα
 Κ' εἶδαν τὰ δύο στρατεύματα τὸ ματωμένο σῶμα.
 Τὰ πλήθη τῶν ἀγερηνῶν χαρούμενα φωνάζουν,
 Γιατί καλὸ προμήνυμα τῆς νίκης τὸ λαγιάζουν.
 Κατὰ τῶν ἄλλων ρίχνεται μὲ τ' ἔλογο ποῦ ἀφρίζει
 Ἡ κόρη, καὶ τὸ χέρι της ἀμειβοχ χέρι αἰετίζει.
 Τὰ βήματά της ἀκλουθοῦν μὲ θάρρος οἱ ὀδοὶ της
 Στὸ δρόμο ποῦ τοῦς ἀνοίξε τ' ἀνίκητο σπαθὶ της.
 16 Οἱ Χριστιανοὶ τὰ λάφυρα ποῦ ἔπληκν τῆς ἀφῆλουν
 Καὶ ἀγάλλι ἀγάλλι τακτικὰ πετωπατοῦν καὶ κλίνουν,
 Ὡστε ποῦ συμμαζώνονται ἔς ἐνὸς βουνοῦ τὴν ῥάχη,
 Ὅπου ἤμπορουν καλλίτερα ν' ἀντισταθοῦν ἔς τὴν μάχη.
 Τότε, καθὼς ὁ κεραυνὸς πέφτει ἀπ' τὰ νέφη κάτου
 Ὁ ἀνδρεῖος Ταγκρέδης ὥρμησε μ' ὅλο τὸ στράτευμά του.
 17 Μὲ τόσο θάρρος τὸ σπαθὶ βαστάει, μὲ τόση χάρι,
 Μὲ τόσην τόλμην προχωρεῖ τῶμμορφο παλληκαρί,
 Ὡστε ψηλάθε ὁ βασιλεὺς κυττώντ' αὐτὸν θαυμάζει,
 Ὅτ' εἶν' ὁ πρῶτος μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν λογιάζεται,
 Καὶ λέει τῆς κόρης ἔπ' ἄρχισε νὰ χάνη τὴν μιλιὰ της,
 Τόσο κτυποῦσε δυνάτ' αὐτὸ στήθος ἡ καρδιὰ της.
 18 Ἄ σὺ ἐγνώρισες τοῦς Χριστιανοὺς, ποῖος εἶναι, ἴπες μου, ὁ νέος
 Αὐτὸς ποῦ τόσο τολμηρὸς φκίνεται καὶ γενναῖος ;
 Βαστᾷ ἡ κόρη μετὰ βιάς τὰ δάκρυα καὶ τὴν θλίψι,
 Ἀλλὰ τὴν λαύρα τῆς καρδιᾶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρύψῃ.
 19 Μὲ λόγους μίσους προσπαθεῖ τὸ τρυφερό κοράσι
 Ἄλλο πολὺ γλυκύτερον αἶσθημα νὰ σκεπάζῃ,
 Κη' αὖ ὀϊμένα, τ' ἀποκρίνεται, καὶ πῶς νὰ μὴ γνωρίζω
 Αὐτὸν ποῦ μ' ἐκατήντησε ἔς τὰ ἔξανα νὰ γυρίζω ;
 Ποτὲ νὰ μ' εἶχε τὸν ἰδῶ καθὼς συχνὰς τὸν εἶδα
 Φόνους νὰ σπέρνῃ καὶ αἵματα τὴν μέση μου πατρίδα
 Ὡ ! πόσον ἀσπλάγχνα κτυπᾷ, καὶ τὴν πλὴγὴ ποῦ κάνει
 Οὔτε βοήθειαν μαγικὴν γιατρεύει, οὔτε βοτάνι.
 20 Ὁ ἀνδρεῖος Ταγκρέδης εἶν' αὐτός. Διατί ἀλυσσωμένος
 Δὲν βρίσκειται ἔς τὰ χέρια μου ἔς ἐμένα ὑποταγμένος !
 Καὶ ζωντανὸν τὸν ἤθελα τοῦς πόνους νὰ ἐγδικήσω
 Ποῦ μ' ἔδωκε, καὶ τῆς ψυχῆς τὴν φλόγα νὰ δροσίσω ! »

- Ἔτος εἶπε ἀναστενάζοντας, κη' ὅποιος τὴν ἀγρυκοῦσε
 Ἦ ἀμφίβουλα τὰ λόγια τῆς ἀλλοιῶτικα νοοῦσε.
- 21 Ὡστόσο τρέχει ἡ φοβερὴ Κλορίνδα ν' ἀπαντήσῃ
 Τὸν νέον Ταγκρέδη πῶρχεται μ' αὐτὸν νὰ πολεμήσῃ.
 Μ' ὀργὴ ἐκτύπησαν κ' οἱ δύο ἔς τῆς κεφαλῆς τὰ μέρη
 Καὶ συντριμμένα σίδηρον ἐσκόρπισαν ἔς τ' αἶρι.
 Ἀλλ' αὐτὸς τόσο δυνατὰ ἐκτύπησε τὴν νέα
 Ὅπου μακριὰ τῆς ἔριψε τὴν περικεφαλαίαν,
 Κ' ἐνέκραυ καματίζοντας τὰ ἀλόχουσα μιλιά της
 Ἐλαμψε ἔς τὸ στρατόπεδο σὰν ἥλιος ἡ εὐμορφία της.
- 22 Σπιθοβολοῦν τὰ μάτια τῆς ἀπὸ θυμοῦ ἀγκυμμένα,
 Ἀλλὰ καὶ μέσα ἔς τὸ θυμὸ γλυκὰ χριτωμένα.
 «Τί συλλογιέσαι; τί κυττάς; ποῦ μέ τὸν νοῦ γυρίζεις;
 Ἦ ἀγκυπημένο πρόσωπο, Ταγκρέδη, δὲν γνωρίζεις;
 Ἀυτὴ εἶν' ἡ κόρη τ' ἀγαπᾷς, τὴν εἶδες νὰ δροσίσῃ
 Τὸ φλογισμένο μέτωπο ἔς τὴν κρυσταλένια βρύσην.
- 23 Ἀυτὰς, ποῦ τὴν ἀρυκτωσίαν καὶ τὴν ζωγραφισμένην
 Ἀσπίδα τότε ἐγνώρισε, σὰν πεθικμμένος μένει.
 Ὅπως καλλιτέρα ἔμπορεῖ σκεπάζει τὸ κεφάλι
 Καὶ ἀπάνου του μέ τὸ σπαθί βίχνεται ἡ χόρτ' πάλιν.
 Ὁ νέος τραδιέται, στρέφεται γοργὰ καὶ ἄλλοῦ ζαμώνει,
 Ἄλλους τ' ἀνδρικό χέρι του ρίχτει καὶ θανατώνει,
 Ἀλλὰ ξεφεύγει τὴν ὁρμὴ τῆς κόρης, ποῦ τὸν κράζει
 Στὴν μάχην φοβερίζοντας, κη', Στάσου, τοῦ φωνάζει.
- 24 Τὸν φθάνει, ἀλλὰ τοὺς κτύπους τῆς ἐκείνος δὲν ψηφάει,
 Κη' ὄχι τὴν κόψι τοῦ σπαθιοῦ, τὰ μάτια τῆς κυττάει,
 Καὶ λέει: «Ἦ ἄπονα χέρια τῆς ποτὲ δὲ μὲ λαβώνουν,
 Τὰ κάλλη τοῦ προσώπου τῆς αὐτὰ μὲ θανατώνουν.»
- 25 Ἄν ἂπ' αὐτὴ τὴν ἀσπλαχνὴ τίποτε δὲν ἐλπίζει,
 Νὰ τῆς εἰπῇ τοῦ πόθου τοῦ τέλους ἀποφασίζει.
 Τῆς λέγει: «Μῖσος τρομερὸν τρέφεις γιὰ μέ ἔς τὸ στήθος.
 Ἄν μὲ θωρῆς μόνον ἐχθρὸν μέσα σὲ τόσα πλῆθος
 Ἐλα παρὰμερα λαιπὴν οἱ δύο νὰ κτυπηθοῦμε
 Καὶ ποῖος ἀξίζει ἔς τ' ἄρματα περσύτερο νὰ ἰδοῦμε».
- 26 Τὴν πρότασί του δέχεται καὶ δὲν φροντίζει ἡ νέα.
 Ἄν τρέχῃ κίνδυνον χωρὶς τὴν περικεφαλαίαν
 Κ' εὐθὺς κινοῦν ἡ κορασίδα κη' ὁ νέος ὁ ἐρωτευμένος
 Αὐτὴ μὲ τὴν φοβερὴν κ' ἐκεῖνος τρομασμένος.
 «Στάσου, τῆς λέγει, τὸ σπαθί ἄς βάλωμε ἔς τὴ θήκη
 Ὡστε νὰ αποφασίσωμε τῆς μάχης τὴ συνθήκη.»

- 27 Ἔτσ' εἶπε κ' ἐστειλάτησε· πλέον τολμηρὸς ἐγέννη
Γιατί τὸ πάθος τὸν κεντᾶ καὶ δύναμι τοῦ δίνει.
«Ἐσὺ τὸ αἷμά μου διψᾷς, τῆς λέγει, νᾶ, ἐγδικήσου
Βγάλε τούτη τὴν ἄχαρη καρδιά ποῦ ναι ὀικῇ σου.
- 28 Ἴδου τὸ θώρακα πετῶ, καὶ ἀκίνητος ἐμπρὸς σου
Ὀλόγυρνα τὸ στῆθος μου προσφέρω ἔς τὸ θυμὸ σου! »
Κ' ἐνῶ τὸν πόνο τῆς καρδίας θέλει νὰ ξεθυμάνη
Μὲ μιᾶς ἐχθρῶν καὶ Χριστιανῶν πλῆθος μεγάλο φθάνει.
29 Οἱ πρῶτοι ἀπὸ τοὺς δεύτερους μὲ ὁρμὴ κυνηγημένοι
Γιὰ φόβο ἢ γιὰ στρατήγημα ἔφευγαν τρομακτιμένοι.
Θωρῶντας ἕνας Χριστιανὸς τὰ ὀλόχρυσά μαλλιά της
Π' ὅλα λυτὰ ἐκυμάτιζαν εἰς τὴν ἀοματωσιά της,
Ὅπισω της ἐπέρασε καὶ ἀσκάνοντας τὸ χέρι
Ἀσπλαχνα τὴν ἐκτύπησε ἔς τῆς κεφαλῆς τὰ μέρη.
Σέρνει ὁ Ἰαγκοῦδης μιὰ σωνή, καὶ ὁρμώντας ἐμπροστὰ του
Μὲ τὸ σπαθί του ἐπρόλαβε τὸν κτύπο τοῦ θανάτου,
30 Ποῦ τὸ λαμπρὸ τῆς ἔγγιξε ἔς τοῦ θώρακος τὸ δέμα
Καὶ τὰ ξανθὰ της τὰ μαλλιά ἐρρᾶντιζε τὸ αἷμα,
Κη' ὅλα ἐκοκλίνησαν καθὼς χρυσάφι κοκκινίζει
Ὅταν τεχνίτης μὲ λαμπρὰ ραυμπίνια τὸ στολίζει.
Βλέπει τῆς κόρης τὴν πληγὴν ὁ νέος ἀνδρειωμένος
Κ' ἐπάνου ἔς τὸν σκληρόκαρδο χύνεται θυμωμένος.
Χωρὶς ὀπίσω νὰ στρεφῇ ῥίχνεται τοῦτος πέρα,
31 Κατόπι ὁ ἄλλος, καὶ πετοῦν σὰ βέλη ἔς τὸν ἀέρα.
Ἡ κόρη δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ,
Καὶ τοὺς ὀϊκούς της ἔπῳφευγαν ἔτραξε ν' ἀποκινήσῃ.
Δείχνει τὸ πρόσωπο, κτυπᾷ, φεύγει, γυρίζει πάλι,
Ἐμπρὸς, ὀπίσω ῥίχνεται σὲ μιὰ μεριὰ καὶ ἔς ἄλλη!
32 Ἔτσ' εἰς μεγάλη λαγκοδιά ταῦρος ἀγριωμένος
Ποῦ τρέχει ἄπ' ἀναρίθμητα σκυλιὰ κυνηγημένος,
Ἄν στρέψῃ καὶ τὰ κέρατα τοὺς δείξῃ σταματῶνται
Ἄν φύγῃ τολμηρότερα κατόπι του πεγαίνουν.
Ἡ κόρη τὴν ἀσπίδα της φεύγοντας ἀναιδᾶζει
Καὶ τὴν γυμνὴ της κεφαλὴ ὀπίσθως σκεπάζει
Καθὼς ὅταν ἔς τ' ἀράπικο παιγνίδι αὐτοὶ ποῦ τρέχουν
Σκεπάζονται, καὶ φεύγοντες νὰ φυλακτοῦν προσέχουν.
33 Ὡστόσο τοῦτοι φεύγοντες, κ' ἐκεῖνοὶ κυνηγῶντες
Σιμὰ ἔς τὰ τείχη τὰ ψηλὰ ἐφθασαν πολεμῶντες,
Ὅταν μὲ μιᾶς οἱ ἀγαρηνοὶ βαρυσ φωνὴ σηκώνουν,
Γυρίζουν, καὶ πιτώπλατα τοὺς Χριστιανοὺς λαβάνουν.

- Κη' ὁ Ἀργάντης καταιδαινώντας ἀπὸ τὰ ὄρη κάτου
 34 Προβάίνει ξάφνου ἀγνάντια τοὺς μ' ὅλο τὸ στρέψμα' του,
 Κ' ἐμπρὸς ἀπ' ὅλους ἔρχεται· πρώτη κτυπιὰ ποῦ δίνει.
 "Αλογο καὶ πολεμιστὴ κάτου νεκροὺς ἀφίνει.
 Κη' ἄλλους ἐσκότωσε πολλοὺς, ἀλλὰ 'ς τ' ἀνδρῖκιό χέρι
 Συντρίβη τὸ κοντάρι του κ' ἐσκόρπισε 'ς τ' ἄερί.
 Φουκτώνει τότε τὸ σπαθί κη' ὅπου μ' αὐτὸ ξαμώτει
 "Απονα ῥίπτει κατὰ γῆς, λαβώνει ἄν δὲν σκοτώσῃ.
 35 Ἡ ἀνδρεία Κλορίνδα δεύτερη δὲν ἔμεινε 'ς τὴν μάχη,
 Καὶ τὸν Ἀρδέλια ἐσκότωσε μὲ μιὰ κτυπιὰ μονάχη·
 Γέρος αὐτῆς, καὶ ἀδάμαστος ἦτον 'ς τὰ γερατικά του,
 "Αλλ' οὔτ' ἡ ἀνδρεία τὸν ἔσωσε, οὔτε τὰ δύο παιδιὰ του·
 Ὁ πρῶτός τους ὁ "Αλκιάνδρος πολὺ βαρυὰ ἐπληγώθη,
 Καὶ ὁ Πολυφέρνης μεταβίβας παλεύοντας ἐπώθη.
 36 "Αλλ' ὁ Ταγκρέδης ποῦ θωρεῖ ἀδύνατο νὰ φθάσῃ
 Αὐτὸν ποῦ μ' ἄλογο γοργὸ τὸν εἶχε ξεπεράσει,
 Κυττάζει ὀπίσω καὶ πολὺ βλέπει προχωρημένους
 Τοὺς ἐδικαίους τοῦ ἀπ' ἄμετρον ἐχθροὺς τριγυρισμένους·
 Καὶ στρέφει εὐθὺς εἰς τὴν στιγμὴν ποῦ ἐνώθηκε μ' ἐκείνους
 Τὸ τάγμα ποῦ ναι πάντοτε τὸ πρῶτο 'ς τοὺς κινδύνους,
 37 Τὸ τάγμα τοῦ περίφημου Δουδώνη, ποῦ βραβεῖται
 Ἐχει παντοῦ τὸν θρίαμβον, τὸ τάγμα τῶν ἀνδρείων.
 Καὶ ὁ Ρινάλδος πολυτρὸς πολεμιστῆς, γενναῖος,
 Ἀπ' ὅλους δυνατώτερος, ἀπ' ὅλους πλέον ὠραίος
 Ἐμπρὸς ἀπ' ὅλαις ταῖς γραμμαῖς τόσο γοργὰ πετοῦσε
 Ποῦ 'ς τὴν ὀρμὴν, τὸν ἄνεμο, τὴν ἀστραπὴν ἐνικαῖσε.
 Ἡ Ἑρμινὴ μόλις θωρεῖ 'ς τὴ γαλανὴν σημαία
 Τ' αἰτοῦ τὰ κάτασπρα φτερά, στρέφει 'ς τὸν βασιλέα
 Ὅπου τὸν νέο πολεμιστὴ μὲ θυμασμοὺς κυττάζει,
 Καὶ, αἶδου, τοῦ λέγει, ὁ ἀνίκητος ποῦ κάθε ἀνδρεῖον δαμάζει.
 38 Ἀκόμη μέσα 'ς τὸν ἀνθὸ τῆς νεότητος καὶ 'ς τὴ χάρι
 Ὁ πρῶτος εἶναι 'ς τὸ σπαθί, ὁ πρῶτος 'ς τὸ κοντάρι·
 Κη' ἄν ἄλλους ἔξῃ εἰς αὐτὸν εἶχαν οἱ ἐχθροὶ μαζῇ τους
 Ναι, ἤθελ' εἶναι σήμερον δλ' ἡ Συρία ὀδική τους,
 Καθὼς τὰ τόσα κη' ἄμετρα βασίλεια ποῦ κυττάει
 Ὁ ἥλιος καὶ προβαίνοντας τὰ πρωτοχαιρετάει·
 Καὶ ὁ Νεῖλος ἀνωφέλευτα γι' αὐτοὺς ἤθελε κρύψει
 Τὴν μυστικὴν τοῦ κεφαλῇ μὲς τ' οὐρανοῦ τὰ ὕψη·
 39 Ρινάλδος ὀνομαζέται, καὶ οἱ πύργοι, 'ς τὴν ὀργήν του
 Πλεῖο ἀπὸ πολέμια μηχανὴ τρέμουν τῇ δυνάμει του.

- Γύρισε τώρα, κύτταξε 'ς τὸ μέρος ποῦ ἀντιρῶζει
 Ἀστὸν ποῦ χρυσοπράσινη ἀρματωσιά σπολίζει.
 Εἶν' ὁ Δουδώνης, ὁδηγεῖ τὸ πᾶνμα ποῦ σιμώνει,
 Καὶ ἀγκαλὰ γέρος, φοβερό εἶν' τὸ σπαθί ποῦ ζώνει.
 40 Αὐτὸς ὁ μεγαλόσωμος κατάρμαυρα ἔντυμένος
 Εἶν' ὁ Γερνάνδος, Νορβεγὸς πρίγκιπας ἀνδρειωμένος,
 Ἄλλ' ὑπερήφανος πολὺ, καὶ ἡ τόση ἀγερωγία
 Τῶν ἔργων τῆς ἀνδρείας του μικραίνει τὴν ἀξία.
 Ἐκεῖν' οἱ δυὸ ποῦ προχωροῦν τόσο στενὰ ἐνωμένοι
 Μὲ κάτασπρα στολισματά, καὶ κάτασπρα ἔντυμένοι,
 Εἶν' ἕν' ἀνδρόγυνο πιστὸ, Ὀδοφόρος καὶ Γυλδίσπη.
 Δύναμις, χάρις, εὐμορφία, τίποτε δὲν τοὺς λείπει.
- 41 Κ' ἐνῶ ἠμιλοῦσαν ἔβλεπαν 'ς τοὺς τοίχους ἀποκάτου
 Ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰν κεραυνούς τοὺς κτύπους τοῦ θανάτου.
 Γιατί ὁ Τυγκρέδης ποῦ μαζῇ μὲ τὸν Ῥινάλδο ὤρμησαν
 Τὸν κύκλο τῶν Ἀγκρηνῶν ὅλο μὲ μιὰ ἐσκορπήσαν,
 Καὶ φθάνοντας ἐκεῖ γοργὰ τὸ τάγμα τοῦ Δουδώνη
 Ἐγένετο ἡ μάχη πλεῖο φρικτὴ κ' ἐπλήθαιναν οἱ φόνοι.
 Κη' ὁ Ἀργάντης, ὁ ὑπερήφανος Ἀργάντης, δὲν βαστάει
 Τοῦ νέου Ῥινάλδου τὴν ὁρμή, ποῦ κάτου τὸν πετάει.
 42 Κη' ἔβλαβος ἔσως ν' ἀσκηθῇ δὲν ἤθελε ἡμπορέσει
 Ἄν τοῦ Ῥινάλδου τ' ἔλθοι 'ς τὴν γῆν δὲν εἶχε πέσει,
 Καὶ τὸ ποδάρι πέφτοντας τοῦ ἐπλάκωσεν εἰς τρόπο
 Ποῦ δὲν ἐλευθερώθηκε χωρὶς μεγάλον κόπο.
 Οἱ Ἀγκρηνοὶ γὰρ γὰρ σωθοῦν κατὰ τὴν χώρα τρέχουν
 Ἡ ἀνδρεία Κλορίνδα, καὶ μ' αὐτὴν ὁ Ἀργάντης, μόνον ἀντέχουν
 43 Εἰς τὴν ὁρμή ποῦ ὀπίσω τους ὥσ' ἀν πλημμύρας αὐξάνει
 Στέκουν ἀσάλευτοι, κτυποῦν οἱ δυὸ μαζῇ ἐνωμένοι.
 Ἄλλ' ὁ Δουδώνης τοὺς ἐχθροὺς ποῦ φεύγουν κυνηγᾷ
 Καὶ τοῦ Τυγκρήνη μιὰ σπαθιά τόσο βαρὺ κτυπάει
 Ὅπου μὲ μιὰς τὴν ἔρριψε χωρὶς κεφάλι κάπου.
 44 Τὸν Ἀλμαζάρ δὲν ὠφελεῖ ἡ πλούσι' ἀρματωσιά του,
 Οὔτε τὸν ἄμοιρο Κορβάν ἢ περικαφαλαία
 Ποῦ τῶζονε τὴν κεφαλὴν, τόσο λαμπρὴ καὶ ὠραία.
 Ἐστὴν ῥάχη πιαωκέφαλα τέτοια πληγὴ τοὺς κάνει
 Ποῦ τὸ σπαθί 'ς τὸ πρόσωπο 'ς τὸ στῆθος τοὺς ἐφάνη.
 Καὶ ἀκούραστο τὸ χέρι του τοὺς κτύπους δευτερώνει,
 Τὸν Ἀμουράτ, τὸν Ἀλμανζόρ, τὸν Μεχεμέτ σκοτώνει.
 Κη' αὐτὸς ὁ Ἀργάντης δὲν ἔμπορεῖ βῆμα νὰ προχωρήσῃ
 Γιατί φοβάται ὀπίσω του τέτοιαν ἐχθρὸν ν' ἀφίτῃ.

- 45 Αἰσθάνεται μὲς τὴν καρδίᾳ φλόγα θυμοῦ ἀναμμένη,
Καὶ πότε ἐμπρὸς ἀργαπατεῖ, καὶ πότε σταματᾷναι.
Ὅταν αἰφνίδια στρέφοντας τὴν ὄψιν ἐπὶ τὸν ἐχθρὸν που
Μ' ὁρμὴν κτυπάει καὶ τὸ σπαθί βυθίζει ἐς τὸ πλευρόν του.
Ὁ στρατηγὸς τῶν Χριστιανῶν πέφτει σφαιρμένος κάπου
Καὶ ἀπλώνεται ἐς τὰ μᾶτια τοῦ ὕπνου βαρὺς θανάτου.
- 46 Μὲ βίαν τ' ἀνοίγει τρεῖς φορὰς γὰρ ν' ἀποχαιρετήσῃ
Τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ ἡλίου προτοῦ τὸν κόσμον ἀφῆσθαι.
Ἐπὶ χεῖρα ἀντιστυλῶνεται ν' ἀσκώσῃ τὸ κεφάλι,
Καὶ ἐκναπέφτει κατὰ γῆς χωρὶς μὴδὲ νὰ βγάλῃ.
Σταπάζει μαῦρο σύγγεφον τὰ μᾶτια τὰ σδυμένα,
Καὶ ἀπλώνονται τὰ μέλη του ψυχρὰ καὶ νεκρωμένα.
Τὸ ματωμένο λείψανον ὁ Ἀρχάντης δὲν κυττάζει,
Φεύγει, καὶ τρέχοντας μὲ ὁρμὴν ἐς τοὺς Χριστιανούς φωνάζει:
- 47 «Τὸ σπαθί τοῦτο, στρατηγοί, ποῦ βλέπετε ἐμπροσθέν σας
Ἐχθρὸς τὸ ἔλαβον, λαμπρὸ δῶρον τοῦ βασιλέως σας.
Πέτε του πόσο δυνατὴ ἐδείχθηκε ἡ βικρὴ του,
Πῶς τὸ μεταχειρίσθηκα γὰρ νὰ χαρῇ ἡ ψυχὴ του»
- 48 Καὶ ὅτι γλίτωσα κη' αὐτὸς θέλει τὸ δοκιμάσει,
Κη' ἂν φύγῃ ἄλλου, τὸ χεῖρ μου παντοῦ θέλει τὸν φθάσει.»
Τοῦτα τὰ λόγια ταῖς καρδίαις τῶν Χριστιανῶν ἀνέβουν
Κη' ὅλοι πετιῶνται ἀπάνω του ἐγδίκησι νὰ λάβουν.
Ἀλλ' αὐτὸς ἔφυγε γοργὰ, καὶ μὲ τὸ στρότευμά του
Ὅλοι ἐνωμένοι ἐσιώθησαν ἐς τοὺς τοίχους ἀποκάτου.
- 49 Ψηλάθου τότε νὰ κτυποῦν ὅλοι μὲ μιᾶς ἀοχίζουν,
Σωρὸς ἡ πέτρες βοῦλῶν, βέλη παντοῦ σφυρίζουν.
Οἱ Χριστιανοὶ τὸν κίνδυνον βλέπουν καὶ σταματᾷναι,
Οἱ ἐχθροὶ δὲ χάνουν μιὰ στιγμὴ καὶ μὲς τὴν χώραν μπαίνουν.
- Ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος ὁποῦ ἀργὰ τὸ πῦρ τοῦ ἐδυνήθη
Νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπ' τ' ἄλλογο, ἐκεῖ μ' ὁρμὴν ἐχύθη.
50 Τοῦ ἀνδρείου Δουδῶντ τὸν φονιά ἤθελε ν' ἀπαντήσῃ
Νὰ κάμῃ ἐγδίκησι φρικτὴ, τὸ αἷμά του νὰ χύσῃ.
Στοὺς ἐδικούς του ἐφώνησε μὲ ὁρμήν: «Τί καρτερεῖτε;
Τοῦ στρατηγοῦ τὸν θάνατον γιὰτί δὲν ἐγδίκεῖτε;
Δὲν ἀγρυπνεῖτε; ἐγδίκησι τὸ αἷμά του φωνάζει,
Καὶ τῆς ψυχῆς σας τὴν ὁρμὴν τοῖχος λεπτὸς δαμάζει;
- 51 Κη' ἂν ἦτον σιδερόκτιστος ἡ κόψι τοῦ σπαθιοῦ σας
Θὰ φθάσῃ σὺν τὴν ἀστραπὴν μὲς τὴν πόλιν τοῦ ἐχθροῦ σας.
Δοιπὸν ὁρμήσετε! » Κ' ἐμπρὸς ἀπ' ὅλους τοὺς κινεῖ,
Λιθάρια, βέλη, σίδηρα, τίποτε δὲν ψηφάει.

- 52 Σειῶντας μ' ὀργή τὴν κεφαλὴν, τὸ πρόσωπο σηκώνει.
 Τόσο φόβος καὶ ταλμηρὰ, ποῦ ταῖς καρδικαῖς παγώνει.
 Καὶ αὐτῶν ποῦ μέσ' τῇ δυνατῇ χώρᾳ κατακλεισμένοι
 Τὸν φοβερόν πολεμιστὴ κυττάζουν τρομασμένοι.
 Κ' ἐνῶ αὐτὸς ἄλλους κεντᾷ καὶ ἄλλους φοβερίζει.
 Φθάνει ἕνας ποῦ τὸ κίνημα τ' ἀπτόχαστο ἐμποδίζει.
 Εἴν' ὁ Σεγέρος, τοῦ ἀρχηγοῦ πιστὸς ἀπαστρελμένος
 Ταῖς προσταγαῖς του νὰ ἐκτελῇ μὲ θάρρος μαθημένος.
- 53 Τὴν τόλμην τους κατηγορεῖ· τοὺς λέγει: «Τραβηχθῆτε,
 Τόπος δὲν εἶναι καὶ καιρὸς ποῖοι εἴσθε νὰ δειχθῆτε.»
 Μένει ὁ Ῥινάλδος σιωπηλὸς καὶ κρύβει τὸ θυμὸ του,
 Ἀλλὰ τῇ λαύρᾳ τῆς ψυχῆς δείχνει τὸ πρόσωπό του.
- 54 Στρέφουν ὀπίσω οἱ Χριστιανοὶ ὅλοι μαζῇ, μὲ τάξι,
 Καὶ δὲν τολμάει ἔς τὸ δρόμο τους κἀνεὶς νὰ τοὺς πειράξῃ.
 Τὸ τάγμα τοῦ περίφημου Δουδώνη νὰ τιμήσῃ
 Τὸ λείψανό του ἐκίνησε, νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃ.
 Σηκώνουν φίλοι τῆς καρδιᾶς τὸ ματωμένο σῶμα
 Καὶ τ' ἀπηθώνουν σπλαχνικὰ ἔς τὸ νεκρικὸ του στῆμα.
 Ὡστόσο ἀπ' ἔρημην καρφὴ ὁ στρατηγὸς κυττάζει
 Τὴν χώρα, καὶ τὴν θέσιν τῆς μὲ προτοχὴ ἐξετάζει.
- 55 Εἶναι ἡ θεία χώρα μετὰξὺ σὲ δύο βουνά· μεγάλο
 Τὸ ἓνα καὶ ὑψηλότερο, ἀγνάντισα του τὸ ἄλλο.
 Μίξ λαγκαδιὰ ποῦ ἀπλώνεται καταμεσῆς τὴν σχίζει
 Κ' ἐν' ἀπὸ τ' ἄλλο σύρριζα τὰ δύο βουνὰ χωρίζει.
 Στὰ τρία πλευρά της ἔξωθε δύσβατος εἶν' ὁ τόπος
 Τὸ τέταρτο ἀνகிθαίνεται καὶ δὲν γρυκίσται ὁ κόπος.
 Ἀλλ' ἓνα περιτείχισμα ὑψηλότερο φυλάει
 Τὸ χαμηλότερο πλευρὸ ποῦ τὸν βορρᾶ κυττάει.
- 56 Ἡ χώρα μέσσα δροσεραῖς βρύσας καὶ λίμναις ἔχει,
 Καὶ εἰς μέρη διάφορα δοχοῦς γιὰ τὸ νερὸ ποῦ βρέχει.
 Ἀλλὰ ξερὸς ὁλόγυμνος κάμπος τὴν περιζώνει
 Ὅπου νερὸ δὲ φαίνεται, γρόστο δὲν ξεφυτρώνει.
 Μόνον ἐκεῖθε μακριὰ ὡς ἔζη μίλια, κάτου,
 Λόγγος φρικτὸς, φαρμακερὸς ἀπλώνει τὰ κλαδιὰ του.
- 57 Ἀπ' ὅθεν τῆς γλυκιᾶς αὐγῆς ἡ ἀλτῖνες πρωτοδρέχουν
 Τοῦ Ἰορδάνη τὰ νερὰ εὐωδιασμένα τρέχουν.
 Στὴν δύσιν ἡ ἀκρογιαλιάς τῆς μεσογείου, κατόπι
 Τῆς Σαμαρείας εἰς τὸ βορρᾶ καὶ τῆς Βεθέλ οἱ τόποι,
 Ὅπου εἶχαν εἰδῶλα χρυσᾶ, καὶ ἀπὸ τὰ νάτια μέρη
 Ἡ θεία Βηθλεὲμ ποῦ ἐδέχθηκε τῶν οὐρανῶν τ' ἀστέρι.

- 58 Ἐνῶ ψηλάθε ὁ στρατηγὸς τῆς χώρας ἐκυπτοῦσε
 Τὴν θέσιν καὶ τοὺς διάφορους πύργους, καὶ ἐμελετοῦσε
 Ἀπὸ ποῦ μέρους ἔπρεπε μὲ τὸν στρατὸν νὰ ὁρμήσῃ
 Γιὰ νὰ ἔμπορῇ εὐκολώτερον τοὺς τοίχους νὰ κτυπήσῃ,
 Ἡ Ἑρμινία τὸν ἔκνοιξε καὶ εἶπε τοῦ βασιλέως:
 «Εἶν' ὁ ἀρχηγὸς τῶν Χριστιανῶν ἐκεῖνος ὁ γενναῖος
 Ποῦ μὲ ἔπρξι βασιλικὴ καὶ πορφυραντυμένος
 Νὰ βαστάῃ σκῆπτρο καὶ σπαθί· φαίνεται γεννημένος.
 Μὲ τὴν ἀλήθειαν ἴσάν αὐτὸν κἀνέγκῃ δὲ γνωρίζει
 Πῶς τοὺς λαοὺς νὰ κυβερνᾷ, καὶ πῶς νὰ τοὺς ὀρίζῃ.
 Πολεμιστὴς καὶ στρατηγός, ἡ πόλεμῳ ἡ προστάζει.
 Ἐνὰς δὲν εἶναι μετὰξὺ σὲ τόσους νὰ τοῦ μοιάζει.
 Ὁ Ραϊμόνδος μοναχὸς ἔς τοῦ λόγου τὴν ἀξία,
 Κῆ' ὁ ἀνδρείος Ρινάλδος καὶ ὁ γνωστὸς Ταγκρέδης ἔς τὴν ἀνδρεία,
 Ὅταν ἄρμουν ἀτρόμακτα ἔς τὴ μέση τῶν κινδύνων,
 Ἴσως εἰς μέρος ἔμπορουν νὰ συγκριθοῦν μ' ἐκεῖνον».
- 59 Τῆς ἀποκρίθῃ ὁ βασιλεὺς: «Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸν εἶδα
 Ὅταν ὡς πρέσβυ τῆς ἐκεῖ μ' ἔστειλεν ἡ πατρίδα.
 Ὡς ἓνα κονταροκτύπημα πολέμου με χάζει,
 Κ' ἦτον ἀκόμη νιούτζικο καὶ ἀγένειο παλληκαρί·
 Ἀλλ' ἡ ὄψις του, τὰ ἔργα του, τὰ μάτια τοῦ ἔμιλοῦσαν
 Ὡς ἠθέλει γίνεαι ἓναν καιρὸ, ὀϊμένα, ἐπρομηθεύσαν·
 Ἀληθινὸ προμήνομα! » Γιὰ μιὰ στιγμὴ σιγάει,
 60 Κλίνει τὰ μάτια, καὶ ἔπειτα τὰ ὑψώνει καὶ κυττάει.
 «Ποῦτος εἶναι, πέρσου, ὁ δεύτερος ποῦ βρίσκεται σιμὰ τοῦ
 Καὶ πορφυρένια σὰν αὐτὸν ἔχει τὴ φορεσιὰ του;
 Ὡς τὸ ἀνέστημα μικρότερος ἀλλὰ πολὺ τοῦ μοιάζει.»
 Κ' ἡ κόρη πάντοτ' ἐτοιμὴ ἔς ὅτι τὴν ἐξετάζει,
 «Ὁ Βαλδουῖνος εἶν' αὐτός, τοῦ λέγει, καὶ ἀδελφὸς του
 Τὸν δείχνουν πλέον τὰ ἔργα του παρὰ τὸ προσωπὸ του.
- 62 Κ' ἐκεῖνος ὅπου φαίνεται σὰν συμβούλῳ νὰ δίνη,
 Καὶ στέκει ἔς τ' ἄλλο πλάγι του μὲ τόση ἐμπιστοσύνη;
 Εἶν' ὁ Ραϊμόνδος καὶ γι' αὐτὸν σ' εἶχα ῥιπήσει πάλι·
 Γέροντας πολυμήχανος μὲ φρόνησι μεγάλη·
 Καὶ δὲν ἤξεύρει ἐδῶ κἀνείς, ἢ Γάλλος ἢ Λατῖνος;
 Πολέμια στρατηγήματα νὰ ἔβρισκε σὰν ἐκεῖνος.
 Ὁ ἄλλος πῶχει ὁλόχρυσον τὴν περικεφαλαίαν
 Εἶν' ὁ Γουλλιέλμος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγγλοῦ βασιλέα.
 63 Μαζὶ τοῦ ὁ Γέλφος σὰν αὐτὸν καὶ τοῦτος ἀνδρειωμένος,
 Μεγάλος εἰς τὴν γέννησι, ἔς τὰ πλούτη ἀναθρεμμένος·

- Κ' εἰκόλοε τὴν ἐγνώρισα μέσαι σὲ τόσα πλήθος.
 Ἀπὸ τοὺς ὤμους τοὺς χανδρῶς καὶ ἀπὸ τὸ μέγα στήθος.
 Ἀλλὰ μ' ἐκείνους δὲν θαρσύνω τὸν Βασμόνδο μόνον,
 Αὐτὸν ὅπου μ' ὀρράνεψε καὶ μ' ἀρπάζε τὸν θρόνον.»
- 64 « Ἐνῶ μιλοῦν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ κόρη ἡ πεκαρμένη
 Ὁ στρατηγὸς ταῖς προσταγαῖς καὶ δῶτ' ἀπακρίβηται
 Θωρεῖ τὴν χώρα δυνάτη, καὶ ἀπαρτὴ τὴν νομίζει
 Ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ ἡψηλὸς βράχος τὴν τριγυρίζει,
 Καὶ ἀντίκρουα ἔς τὴν βυρεινή θύρα ἔς τὸ σιᾶδι κάτου
 Ἀπλώσε μέρος τοῦ στρατοῦ καὶ τὰ σκηνώματά του,
 Κ' ἐπρόσταξ' ὅλους τοὺς λοιποὺς ἐμπρὸς καὶ προχωρήσουν
 Ἔως εἰς τὸ κάστρο τ' ἀκρινὸ καὶ ἐκεῖ καὶ σταματήσουν.
- 65 Ἀλλ' ὁ στρατὸς ποῦ ἐμελλε τοὺς τοίχους καὶ κτυπήσῃ
 Τὸ τρίτο μόλις ἤμπορεῖ τῆς χώρας ν' ἀπακλείσῃ
 Καὶ ὁ στρατηγὸς μὴ θέλοντας ἐλεύθεροι καὶ μείνουν
 Οἱ δρόμοι ἀπ' ὅθεν ἤμποροὺν βοήθειαν καὶ τοὺς δίνουν,
 Πολεμιστὰδες δυνατοὺς ἔς ὅλα τὰ μέρη βάνει,
 Ὡς τὰ ὄρη, ἔς τὰ περὶχωρα καὶ καὶ ὅλα διάβη πιάνει.
- 66 Προσάγει τὰ σκηνώματ' ἄνω καὶ περιφράξουν,
 Εἰς τοὺς ἐχθροὺς προχώματ' καὶ λάκκους ν' ἀντιτάξουν.
 Καὶ ἀφοῦ τὰ πάντα ἐπρόβλεψε, καὶ ἐκινεῖ τὸ σῶμα
 Τοῦ ἀνδρείου Δαυδῶνη ἐπιθυμεῖ πρὶν κατεβῇ ἔς τὸ χῶμα.
 Βρίσκει τὸν ἄξιο στρατηγὸν ἔς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου,
 Καὶ μετὰ πλῆθος Χριστιανῶν ποῦ χλαῖουν ὁλόγυρά του.
- 67 Τὸ μέγα νεκροκρέββατο εἶχαν ἐτοιμασμένο
 Οἱ ἐμπιστευμένοι φίλοι του, καὶ πλούσια στολισμένο.
 Ὅταν ἐπρόβαλ' ὁ ἀρχηγὸς κρότους βαρὺς ἐγίνη,
 Καὶ ἔς τὸν ἄερα ἀιτήχησαν τὰ κλάυματ' καὶ οἱ θρήνοι.
 Ἀλλὰ ἔς τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς αὐτοῦ τὴν λύπη χώνει,
 Ὡς τὸ ματωμένο λείψανον τὰ μάτια προσηλώνει
 Συλλογισμένος, σιωπηλὸς μένει, καὶ τέλος λέγει:
- 68 «Ὅχι, δὲν πρέπει ἀνδρεία ψυχὴ ὁ κόσμος καὶ σὲ κλαίει
 Ἄν ἐδῶ ἐπέθανες, ἀλλοῦ ἀθάνατος θὰ γίνης
 Κ' ἐδῶ ἔς τὴν γῆν τὴ δόξα σου καὶ τὸ κορμὶ σου ἀφίνεις.
 Ὡς ἂν στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἔζησας καὶ πεθαίνεις,
 Καὶ τώρα πλάσι' ἀνταρταῖς ἔς τὸν οὐρανὸ λαβαίνεις.
 Δὲν κλαῖς, ἔμελλε τὴν τύχη σου, ἀλλὰ τὴν ἐδική μας,
 Γικτὶ μ' ἐσένα ἐχάσαμε τὴν πρώτη δύναμί μας.
 Ἀλλ' ἂν αὐτὸς, ποῦ θάνατον ὁ κόσμος ὀνομάζει
 Ἐδῶ ἔς τὴν γῆν μία πρόσκαιρη βοήθεια μᾶς ἀρπάζει,

Τώρα ἡμπορεῖς οὐράνια βοήθεια νὰ μᾶς δώσης,
 Καὶ ἔς τοῦ Θεοῦ ἔκτιστόμενος τὸ πλάγι νὰ μᾶς σώσης.
 Δέξου ταῖς δέησες ταῖς θερμαῖς, τὰ δάκρυα μᾶς λυπήσου,
 Τοὺς Χριστιανοὺς νὰ σπλαγχνησθῇ ἔς τὸν Ὑψίστον δεήσου,
 Εἰναι τῆς νίκης ἄγγελος, καὶ ὅλο τὸ σπράτευμά σου
 Τὸν θρίμβιον ἐορτάζοντας θὰ ὑμνήσῃ τ' ὄνομά σου! ο

70 Ὡστόσο ἡ νύχτα σκοτεινὴ ἔς τὴν γῆν κατέβη πάλι
 Ἐγνοίης νὰ θάψῃ καὶ καὶνούς ἔς τοῦ ὕπνου τὴν ἀγκάλη.

Ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς ποῦ ἀδύναστο νομίζει νὰ ἐπιτύχῃ
 Νὰ ρίξῃ χωρὶς μηχαναῖς θεμελιωμένῃ τείχῃ,
 Μόνος του μέσῃ ἔς τὴν ἐρμιὰ τῆς νύχτας ἀγρυπνάει,
 Καὶ νὰ ἔβῃ ξύλα, καὶ ἄρματα νὰ πλάσῃ μελετάει.

72 Εὐγῆνε μὲ τὸ χάραγμα προτοῦ νὰ ζημερώσῃ
 Τοῦ φίλου του τὸν ὑπερὸ χαιρετισμὸ νὰ δώσῃ.
 Εἶχαν ἔς τὴν ρίζα ἐνὸς βουνοῦ τὸ μνημεῖον ἐτοιμασμένο
 Μὲ κυπρίσι εὐωδίαστο ἑπιτήδειον καμωμένο.
 Μεγάλον φοινικόδενδρον γύρω τὸν τόπον ἐσκιάζει
 Καὶ τὴν ταφὴν τοῦ ἀθάνατου πολεμιστῆ σκεπάζει.
 Πληθος ἱερεῖς δακρύζοντες τὸν τάφον περιζώνουν
 Καὶ δέησες ὁλόθερμας εἰς τὸν Θεὸν ὑψώνουν.

73 Ἐκρέμασαν ἀνάμεσα ἔς τοῦ δένδρου τὰ κλωνάρια
 Σημαίαις ποῦ ἐπῆρε τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀσπίδες καὶ κοντάρια.
 Μὲ τὸν ὀδικόν του θώρακα καὶ τὴν ἀρματωσιά του
 Τὸν κορμὸ γύρω ἐσκεπασσαν, καὶ ἔγραψαν ἀποκάλυψιν·
 Ὡς ἔδω κοιμάται ὁ φοβερός Δουδώνης. Στρατηῆστε
 Διαβάτες, καὶ τὸν ἐνδοξον πολεμιστῆ τιμῆστε.

74 Ὁ ἀρχιστράτηγος ἀπὸ κατέβησαν ἔς τὸ μνημεῖον
 Τὸ ματωμένο λείψανον, ἄλλοι στρέφει τὸ βῆμα,
 Κ' ἐμπρὸς τοῦ εὐδὸς τῶν ἐυλοργῶν ὅλο τὸ σῶμα κράζει,
 Νὰ φθάσῃ χωρὶς ἄργητα ἔς τὸ δάτος τὸ προσταίνει,
 Ἀπὸ ἐκλεκτὸ καὶ δυνατὸ τάγμα συνοδευμένο.
 Τὸ δάτος ποῦ νῆσι μεταξὺ ἔς ταῖς λαγκαδιὰς κρυμμένο
 Ὡς τοὺς Γάλλους ἐφκνέρωσεν ἕνας ἀπ' τὴν Συρίαν.
 Ἐκεῖ νὰ κόψουν ἐδῆρμα πολεμικὰ ἐργαλεῖα.

75 Ἐνῶς τὸν ἄλλον μὲ θερμὰ λόγια παραινάει,
 Καὶ τὸ πελέκυ ἀδιάκοπα κόβει, ἔς τὴν γῆν πετάει.
 Πέρτουν ἡ ἀθάνατοις βασιαῖς, τὰ φοντωτὰ περνάρια
 Οἱ πλάτανοι μὲ τὰ βαρεῖα καὶ πολυηρὰ κλωνάρια.
 Ἡ πεύκαις, ἡ ἀγριόφραξαις, τὸ ἔρπον κυπρίσι,
 Καὶ ἡ οὔτελις ὅπου ποθεῖ τὸ κλῆμα ν' ἀκουμπίσῃ.

- 76 Ἄλλοι κτυποῦν τὴν σμιλκκιά, τὸ δρὺ γκρεμίζουσι ἄλλοι
 Ποῦ μὲ τὰ χιόνια ἐπάλαψε καὶ τὴν ἀνεμοζάλη.
 Μέσσω 'ς τοῦ κέδρου τὸν κορμὸν τ' ἄγριο πριόνι τρίζει,
 Καὶ δένδρα γλυκοθώρητα κ' εὐωδιασμένα σχίζει.
 Γρυκοῦν τοὺς κτύπους, τ' ἄρματτα, 'ς τὸ δάτος φωλισμένα
 Τ' ἄγρια θέρια καὶ τὰ πούλια, καὶ φεύγουσι τρομακμένα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΜΙΚΡΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

§. 2.

Σαποῦνι σαπώριον σάπων (sapo, sapon).

Σαπώριον-σαποῦνι, ὡς κωδώριον-κουδοῦνι, βωθώριον-βουθοῦνι, κτλ.

Τὸ καινῶς λεγόμενον σαποῦνι ἐκφέρεται μετὰ τοῦ Ν ὑπὸ τοῦ Πτωχοπροδρόμου γράφοντος αἰζητῶ σαποῦνιν νὰ λουστῶ (Β', 147), ὡς καὶ χρυσάφιν καὶ ψωμίον καὶ τυρίον καὶ ἄλλα πολλά. Εἶνε δ' ὁ τύπος οὗτος παλαιότερος σχηματισθεὶς ἐκ τοῦ εἰς ΙΟΝ λήγοντος κατὰ συγκατῆν τοῦ Ο, περὶ ᾧ πολλὰ μέλλομεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ νὰ γράψωμεν.

Εἰς τὸ χωρίον τοῦ Πτωχοπροδρόμου ἐπαιήσατο ὁ Κορνήιος τὴν ἐπομένην παρατήρησιν: «Σαποῦνιν.» Σαποῦνιον ἀπὸ τοῦ Σαπώριον (sapon) ὑποκοριστικὸν τοῦ Σάπων. Καὶ ἡ λέξις καὶ ἡ εὔρεσις τοῦ Σάπωνος, ἀναφέρεται εἰς τοὺς παλαιούς Γάλλους (Αἰάκτ. Τόμ. Α', σελ. 249).

Ὅτι ὁ σάπων ἦτο εὔρημα τῶν Γάλλων διδάσκει σαφέστερα ὁ Πλίνιος λέγων XXVIII, 51 «Prodest et sapo; Gallorum hoc inventum rutilandis capillis; fit ex sebo et cinere, optumus e fagino et caprineo, duobus modis, spissus ac liquidus, uterque apud Germanos maiore in usu viris quam feminis». Πρβ. καὶ Ἀρσενάκιον σελ. 275 Ἑρμερ. «τῶν Κελτῶν, οἳ νῦν καλεῖνται Γάλλοι, τὰς νιτρώδεις σφαίρας τὰς ποιητάς, ἧς ῥύπτουσι τὰς οὐθόνας, σάπων ἐπίκλην». Ἐν τοῖς τοῦ Φιλουμένου παρ' Ὀρειβάσιω Τόμ. Δ', σελ. 78 ἀναγινώσκεται «τῷ Γερμανικῷ σμήγματι, καλεῖται δὲ σάπων», εἰς δὲ φέρεται σχόλιον σελ. 530 «Τῷ Γερμανικῷ σμήγματι: Ὅτι ὁ σάπων καὶ Γερμανικὸν σμήγμα καλεῖται».

Τῆς λέξεως σάπων Κελτικῆς πιθανῶς οὐσης ἕκαστ' ἡμῶν παραδείγματα παρέχει ὁ Γαληνός. Τόμ. Γ', σελ. 569 «ἔστι δὲ δῆκος καὶ ὁ σάπων ὀνομαζόμενος ἐν τοῖς μάλιστα ῥύπτειν θυμαμένοις». Τόμ. ΙΒ', σελ. 586 «σάπωνος λίτραν μίαν» καὶ «σάπωνι διεῖς τεύτλου χυλῷ χρῆσον τὰ κατὰ τὸν οὐρανίσκον καὶ τὸν λίονα τοῦ στόματος». σελ. 589 «σάπωνος λίτρας ἕξ». σελ.